PROF. DR. ALP ESİN: İSG'NİN TEMEL DİREĞİ İNSAN SEVGİSİDİR

Hülya Aydın*

Odamız tarafından "İSG Mevzuatını Uygulama Kılavuzu" adlı kitabı yayınlanan, Makina Yüksek Mühendisi Prof. Dr. Alp Esin ile meslek hayatı, kitapları ve İSG konusunda sohbet ettik...

Tasarım, üretim, malzeme, kalite ve güvenlik konularında yurt dışı ve yurt içindeki saygın kaynaklarda yayınlanmış altmışın üzerinde makalesi, bildirisi ve kitapları bulunan Prof. Dr. Alp Esin, son yıllarda çalışmalarını ağırlıklı olarak İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) alanına yönlendirmiş. Ama Esin'in İSG'ye ilgisi, aslında oldukça eskilere dayanıyor. 1960'lı yılların başlarında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) adına Ankara Üniversitesi'nde İSG konusunda bir sergi düzenlenir ve teknik bir sergi

* Makina Mühendisleri Odası Basın Danışmanı - *hulyaydin700@gmail.com*

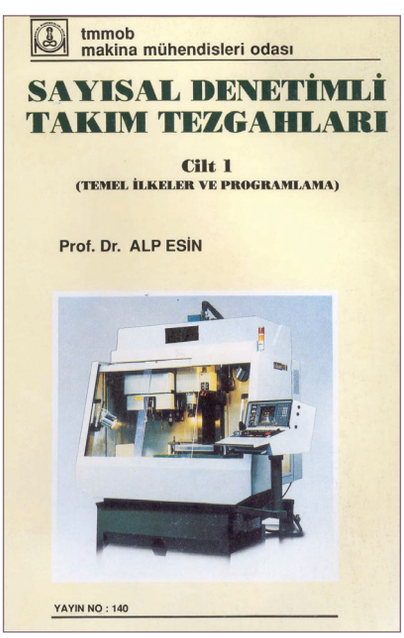
olduğu için ODTÜ'den yardım istenir. O sıra ODTÜ'de öğrenci olan Esin, sergilenen güvenlik araçları hakkında konuklara açıklama yapmak üzere birkaç arkadaşı ile görevlendirilir. Serginin başındaki Amerikalı İş Güvenliği Mühendisi Mark Burbridge, görevli öğrencilerle sohbet ederken ileride hangi alanlara yöneleceklerini sorar. Esin oradaki birçok öğrenci gibi bu soruya ileri teknoloji alanlarından bahsederek cevap verir. Cevapları alan Burbridge, öğrencilere dönerek "Bütün bunlar insan hayatından daha mı kıymetli?" diye sorar. Esin yanıttan oldukça etkilenir. Ama o an bunun farkında değildir.

Mezun olup birçok alanda çalıştıktan sonra, kendi deyişiyle kalite yönetim sistemi furyası da geçtikten sonra, AB ile uyum sağlanması için İSG konusundaki mevzuatın da gündeme geleceğini düşünerek, AB direktifleri üzerinde çalışmaya ve bir kitap hazırlamaya başlar. İşte o zaman bu çalışmanın dürtüsünün, Güvenlik Mühendisi Mark Burbridge'in sergide vaktiyle söylemiş olduğu sözler olduğunu fark eder. Mevzuatta sık yapılan değişiklikler nedeniyle biraz gecikme yaşansa da MMO yayını olarak ilk kitabı "Yeni Mevzuatın Işığında İş Sağlığı ve Güvenliği" yayınlanır ve kitabın sonunda bu gençlik anısını paylaşır. Esin artık İSG konulu tüm kitaplarının sonunda bu anısına yer veriyor ve "Bunca yıldan sonra insandan daha kıymetli bir şey olmadığını anladım" diye de not düşüyor…

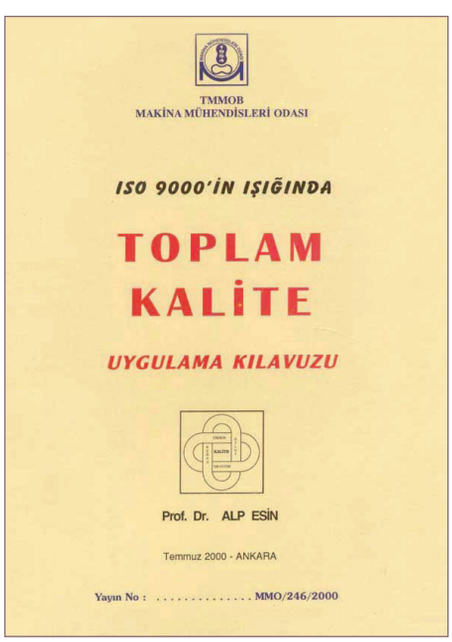
Kendinizden ve meslek hayatınızdan biraz bahseder misiniz?

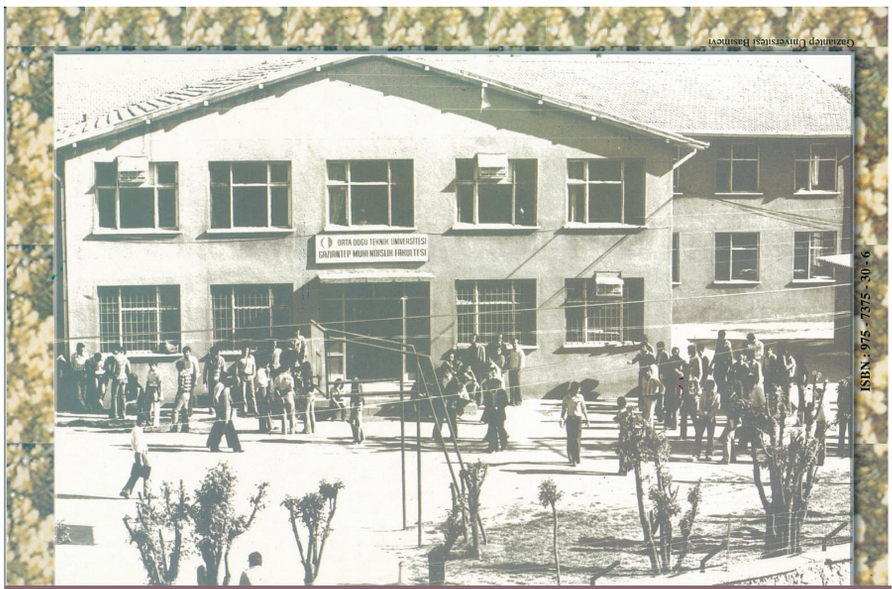
ODTÜ'den mezun olduktan sonra bir süre yurtdışında yaşadım. Döndükten sonra, yine ODTÜ'de öğretim hayatına devam ettim. Doktora sırasında havacılıktaki ileri uygulamalar üzerine araştırmalar yaptık. Ancak ülkemizde bu alanda olanaklar oldukça kısıtlıydı ve araştırmalarımız sınırlı kaldı. Bu yüzden başka alanlara yöneldim. TSE malzeme laboratuvarlarının kurulması, MPM'nin hizmetlerinin geliştirilerek yaygınlaştırılması ve MMO'nun o yıllardaki çabalarına katkıda bulundum. Yönettiğim tez çalışmaları ile çeşitli endüstriyel ekipmanın yerli olanaklarla imalini sağladım. Yaptırdığım tez çalışmaları sonucu, 1971 yılında Başak'tan önce ilk küçük yerli traktörün prototipi ortaya çıktı. Amacım, yerli üretimle küçük çiftçinin alım gücü içinde tarımda mekanizasyon olanağı sağlamaktı.

O yıllar birçok parçanın yerli üretimi yoktu ve prototip çalışmalarında birçok güçlük yaşadık. Buna rağmen yerli olanaklarla üretilecek bir küçük traktör ortaya çıkartmak ana amacından hiç sapmadık. Güç kaynağı olarak yerli imal Gümüş Motor kullanıldı ve elektrikli marş motoru yerine kolla çevrilerek çalıştırma gibi ucuz çözümlere gidildi. O dönemde dişli kutusu imali imkânsız gibiydi. Ayrıca, normal dişli kutusu traktörün maliyetini arttıracaktı. Bu nedenle, traktörde, bugün birçok otomobilde kullanılan V-kayış düzeneği ile hız değiştirme sistemi kullanıldı (continuously variable transmission CVT) ve kavrama sorunu da bu sistemin içinde çözüldü. Vites kutusunun ufaltılması için hız düzeneğinde tırtıllı gelişmiş prototipte V kayışları

ODTÜ Gaziantep Mühendislik Fakültesi

kullanılması gerekiyordu ve tez öğrencimin akrabası, yurt dışından bavulunda kaçak getirdi. Gereken desteğin sağlanamaması ve Gaziantep Yerleşkesi'nin kurulmasında görev almam nedeni ile o zamanın parası ile 5000 TL'ye mal etiğimiz prototip traktörün seri üretimine geçilemedi... Başak'da tutunamadı; çünkü küçük traktör olarak pahalı idi ve büyük traktörlerle rekabet edecek özelliklere sahip değildi. Sonuçta, Türkiye gereksiz yere büyük traktör mezarlığı oldu ve traktörlerin tasarım amaçları dışı, dolayısıyla pahalı kullanımı yaygınlaştı. Oysa bizim "ufaklık" da malzeme taşıyabiliyor, sulama, biçme, vb. işler için de kullanılabiliyordu.

ODTÜ Gaziantep Yerleşkesi'ni kurmak için bir süre Gaziantep'te yaşadım dediniz. Bu kararı nasıl aldınız?

Büyük şehirler dışında güçlü bir eğitim kuruluşunun kurulabileceğini göstermek için ODTÜ'den bir bölüm hocamızla birlikte 1971 yılında Gaziantep'e yerleştim ve orada 13 yıl kaldım. ODTÜ Gaziantep Yerleşkesi bağımsız Gaziantep Üniversitesi'ne dönüştükten ve üç yıl yurt dışında kaldıktan sonra da Ankara ODTÜ'ye döndüm.

ODTÜ Gaziantep Yerleşkesi mezunlarının hayatta çok başarılı olmaları en büyük gurur kaynağımdır. Öğrencilerim, Türkiye'de NC programlamasını öğrenmiş ilk öğrenciler olarak anılırlar. Pratik eğitimine verdiğim önem nedeniyle çok gelişmiş bir atölye kurdum. Tüm öğrenci tezgahlarında kullanılan kesici takımlar gerektiğince korunmuştu ve öğrencilerin hepsine gereken KKD verilmişti. Bir kaza durumunda acilen müdahale için uygun yerlerde eğitime nezaret eden arkadaşların hemen basabileceği imdat düğmeleri, duvarlarda uygun uyarı levhaları vardı. Kullanım yakından denetlenirdi. Öğrenci atölyesi İSG açısından özellikle bir derslhane gibiydi demek yanlış olmaz. Ankara'ya döndükten sonra yeni teknoloji takım tezgâhları için gelişen gereksinimi göz önünde tutarak, ilk MMO yayınlarımdan birisi olan Sayısal Denetimli Takım Tezgâhları'nı yazdım.

Ankara'ya döndükten sonra ODTÜ Meslek Yüksek Okulu'nun kuruluşunda da görev aldınız sanırım…

O zamanlar YÖK'ün temel ilkelerinden biri, her üniversitenin bir Meslek Yüksek Okulu olması idi. Gaziantep'te ODTÜ'nün iki Meslek Yüksek Okulu vardı. Ama Gaziantep Üniversitesi kurulunca bunlar oraya bağlandı ve ODTÜ'ye yenisinin kurulması için baskı arttı. Ankara'ya döndüğümde, ODTÜ Meslek Yüksek Okulu'nu kurma görevini üstlendim. YÖK'ün bu okullar ile ilgili amacı genelde küçük sanayide görev alacak "ara elemanı" yetiştirmekti. Bu iş yerlerinin eleman sayısındaki sıkıntıları belliydi. "Ara elemanı ister misin?" diye sorulduğunda, küçük işverenler şunu diyecek: "Adı ara elemanı, demek ki bunun altına lazım, üstüne lazım; öyle ise benim neme lazım?" Bu yüzden okulu "küçük iş yerinin mühendisini yetiştirme" ilkesi ile kurdum. Nitekim iş sağlığı ve güvenliği eğitimi gören, CNC, robot programlaması öğrenen yegâne öğrencilerdi. Sonraki değişikliklerle bu okul da emsallerinin arasına çekildi ve şeklen kapandı. Eski MYO'nun verdiği mezunlar, bugün önemli sanayi kuruluşlarında üst düzeyde hizmet veriyorlar. MYO'nun halen eski programı ile mezun verdiğini sanan kuruluşlardan uzun süre eleman talebi geldi.

İSG'den önce kalite alanında çalışmalarınız ve kitaplarınız olduğunu biliyoruz. Biraz anlatır mısınız?

Türkiye AB üyesi olma yolunda çaba gösterirken, bir bölüm AB mevzuatına Türkiye'nin uyum göstermesi söz konusu oldu. Kalite Yönetim Sis-

temi ilk dalgadır. Bölümden değerli arkadaşım Y. Prof. Dr. Macit Karabay ile Kalite Yönetim Sistemlerini orta ve küçük ölçekli sanayiye tanıtma ve yerleştirmeyi ödev sayarak KOSGEB'in yurt genelinde kalite sistemleri seminerleri düzenlenmesi, küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarında kalite yönetim sistemi kurulması yolundaki etkinliklerine katıldık. 400'e yakın küçük ve orta ölçekli iş yeri ile çalışma olanağımız oldu. Dolayısıyla çok farklı yerlerdeki ve düzeydeki kuruluşlarda iş güvenliği durumunu da görmüş olduk.

O dönemde, başta İstanbul olmak üzere değişik şehirlerde ve yurt dışında seminerler, açık oturumlar düzenledim ve kalite yönetim sistemi ile ilgili yayınlar yaptım. MMO adına "ISO 9000'in Işığında Toplam Kalite," "ISO 9000'in Işığında Toplam Kalite Uygulama Kılavuzu" ve "ISO 9001; 2000 Işığında Hizmette Toplam Kalite" kitaplarını yayınladım.

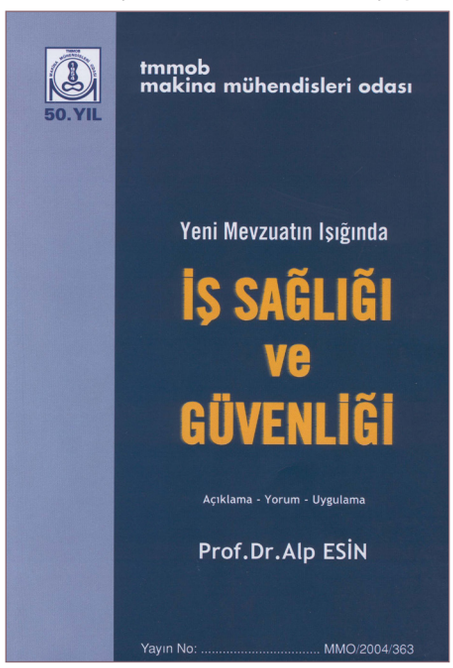
Türkiye'de iş hastalıkları ve iş kazaları rakamları çok yüksek seviyelerde. Mevzuatta yapılan değişiklikler faydalı olmadı mı sizce?

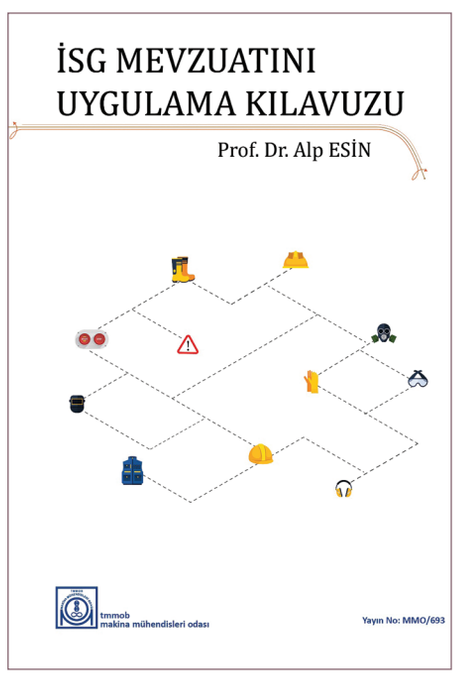
Öncelikle şunu söyleyeyim. Yeni mevzuat eski mevzuattan çok farklı. Eski mevzuat reçeteseldi. Yani her hükmü "Şunu yap, bunu yapma, şöyle yap" gibi bir tanımdı. Yeni mevzuat ise; her şeyi tanım yerine elde edilmesi gereken sonuca bağladı. Bunun bir nedeni, Batıdaki kusur değerlendirmesindeki hukuksal gelişmelerdir. Eskiden her şey reçetesel yönetmeliklerle tarif edildiğinde, yönetmeliğin yer vermemiş olduğu bir kaza veya iş hastalığında, işverene hukuksal olarak kusur verilemiyordu. Örneğin; yüksekte elektrik işi yapan bir teknisyen aşağı düştüğünde, eldeki mevzuatta yüksekte elektrik işleri yapılırken alınması gereken önlemler olmadığından, işveren kusursuz sayılıyordu. Yeni mevzuat bu konuda evrensel kurallar getiriyor. Kalemden arabaya, tesisten makinaya iş yapmakta kullandığın her şeyi iş ekipmanı sayıyor ve iş ekipmanını kullanırken (kurma, ayar, onarım, bakım gibi etkinlikler de dahil) ortaya çıkabilecek hastalık veya kaza için işvereni sorumlu tutuyor. Örneğin; çalışan bir tornavidayı keski yerine kullanırken eline batırarak yaralansa, yeni mevzuat bunu iş kazası sayıyor. Çünkü tornavida keski olarak işe uygun olmasa da iş ekipmanı olarak kullanılmıştır. Üstelik işe uygun olmayan iş ekipmanı kullanarak iş yaptırmak da yeni mevzuata göre kusur.

Yeni mevzuat, yaptırılan işin niteliğini göz önünde tutarak, bir kaza veya hastalığa karşı tüm tedbirleri alacaksın diyor ve yalnızca güvenli sonuç istiyor. Tüm bunların yaşanmayacağı ortamı ve şartları sağlayacaksın diyor. Ama bunun nasıl yapılabileceğini çoğu kez tarif etmiyor. Bunlar her iş yerinde farklıdır. Hatta aynı iş yerinin farklı bölümlerinde bile farklılık gösterebilir. Bu yüzden reçetesel bir çözüm her durumda yeterli ve geçerli olmayabilir. Ayrıca, aynı sonucu sağlamanın değişik yolları olabilir. Çünkü teknolojik seçenekler çok arttı. Bu nedenle, yeni mevzuatta reçetesel olmaktan kaçınılmıştır. Çünkü önlem alınması gereken koşullar eski mevzuatta yazanlardan farklı, değişik çözüm seçenekleri var ve iş yerleri daha çeşitli. Örneğin eski İSG tüzüğündeki hükümlerin çoğu hastaneler, oteller, AVM'ler gibi işyerleri için yetersiz ve geçersizdir. Özetle, artık yapılan işin risklerini ve mevzuatın beklentilerini göz önünde tutarak, yeterli ve geçerli önlemleri alma sorumluluğu tümü ile işverene yüklenmiştir.

Peki bu yeni mevzuatın getirdiği zorlukları aşmak için neler yapılmalıdır?

Bizim sorunlara kendimize özgü çözüm getirme alışkanlığımız yok

Eşi, kızı, oğlu, gelini ve torunuyla birlikte.

sayılır. Çoğu konudaki çözümlerimiz ya gereken uyumu sağlamadan dışarıdan aynen, hatta kerhen alınmış veya yabancı çözümler yalan yanlış uyarlanmıştır. Yeni mevzuat, gerekliliklerin yerine getirilmesinde kimseyi sınırlamıyor, yani sadece sonuca bakılıyor. Sonuçta, yaptırılan işte kaza veya hastalanma yaşanmayacak ve sen bunu nasıl istiyorsan öyle sağla diyor. Oysa uygun çözüm getirmedeki yeteneksizliğimiz yeni mevzuatın gerekliliklerini yerine getirmede de zorlanmamıza neden olmaktadır. Dolayısıyla mevzuatın beklentisi tam tanımlanamadığında, getirilecek çözüm yolunun yeterli ve geçerli olması da şüpheli olacaktır.

Özetle, yeni mevzuat uyarınca alınacak önlemlerin geçerli ve yeterli olabilmesinin koşulu yönetmeliklerdeki beklentilerin, alınması gereken önlemlerin niteliklerine sadakatle çevrilmesidir. Bu nedenle son kitaplarımın amacı, iş güvenliği ile ilgili kesimlere özellikle bu konuda yardımcı olmaktır. Yönetmeliklerin istediklerini yapmak açısından burada en önemli sorun, tekrarlıyorum çeviri yapabilmektir. Bunun için yapılan işin risklerini iyi bilen bilinçli çalışanlar olması veya yetiştirilmesi gerekiyor.

İSG alanında reçetesel yöntemin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Artık yapılması gereken, dikkat etmenin gereklerini tariflemek ve yapılmayacakları da anlatmak. Yani önce tariflenmeli ve daha sonra reçete haline getirilmelidir. Nitekim çok riskli işler için güvenli iş yapma usullerinin konulması ileri ülkelerde yeniden önem kazanmıştır. Söz konusu uygulama bir tür reçeteleşme ise de kaçınılamazdır. Reçeteleşmenin eleştirilen zararı, eldeki ile yetinerek daha güvenliyi arama dürtüsünü sınırlamasıdır. Ama modern reçeteleşme çabaları belirli düzeydeki kuruluşları bir araya getirdiğinden, eski devlet eliyle reçeteleşmeden çok farklıdır, yani itici gücünü korur. Devlet eliyle reçeteleşmenin en büyük zararı ise, reçeteye uyulduğunda herkes daha sağlıklı ve güvenliyi aramaktan vazgeçebilir veya eldeki resmi mevzuatın günün koşullarında uygun ve yeterli olup olmadığının üzerinde dahi durulmayabilir.

Makinalar reçeteleşmeye güzel bir örnektir. Örneğin; ilgili uzmanlar bir makinanın yaratabileceği tüm zararlı

etkileri belirleyerek tasarım gerekliliklerini saptadılar. İş ekipmanının gerekliliklere uygunluğunun sağlanmış olduğunun kanıtı için CE işareti verilmesi usulünü ve CE işareti olmayan iş ekipmanlarının kullanılamayacağı şartını koydular. Yeni nesil CE işaretli iş ekipmanlarının kullanımı sayesinde, iş kazaları her yerde, ülkemizde de azaldı. Ama iş ekipmanları için asgari gerekliliklerin olması bir kuruluşun daha güvenli iş ekipmanı üretmesine engel değildir. Herkes daha iyiyi arayabilir.

Daha güvenli ve sağlıklı çalışma usullerinin getirilmesi konusunda azimli olunmalıdır. Nitekim yakında yürürlüğe girmiş olan ISO TS 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi Standardının başlıca amacı, bir iş yerindeki sağlık ve güvenlik uygulamalarının sistemli olması ve geliştirmenin sürdürülmesinin ana amaç olarak benimsenmelidir. Yol yakın iken, ISO 45001 uygulamaları için küçük iş yerlerine yönelik ortak çalışma içinde olunması şarttır.

İşsizliğin de İSG'deki olumsuz tabloya etkisi var değil mi?

Ne yazık ki bir bakıma öyle. Ülke ekonomisi ve işsizlik öyle bir boyutta ki bir kişi iş göremez duruma gelse on kişi yerine atlıyor. Ancak söz konusu durum işsizliğin olduğu her yerde aynı. AB ülkelerinde bile kaçak gelen işçilerin çalışma şartlarının aynı olmadığı açıkça söyleniyor. Nitekim onların kaza oranları da yüksek. Üstelik bunların çoğunluğu bildirimsiz çalıştığı için kaza ve hastalık sayılarına ilişkin raporlar sağlıklı da değil.

İşsizlik insaniyetsizliğin ve boyun eğmişliğin derecesini artırır. İşini kaybetme korkusu ile hastalığını saklayan çalışanlar özel bir sorun oluşturuyor. İşsizlerin boyun eğmişliği, işverenlerin önlem alma konusundaki duyarlılıklarını da olumsuz etkiliyor. Sonuçta sorunun temeli, sağlıksız ve güvensiz işyeri ile insana değer vermemektir. Ucuz Çin mallarının arkasındaki kanı ve canı aklımıza getirmeksizin onları satın almıyor muyuz? Çalışana verilen değer insancıl değil ise sonuç budur…

İş Güvenliği Uzmanlığı için alınan eğitimler yeterli mi sizce? Bu uzmanların işverene bağlı çalışmak zorunda olmaları da sakıncalı bir durum yaratıyor sanırım…

İş Güvenliği Uzmanlığı tıp uzmanlığı gibidir. Eğer İş Güvenliği Uzmanıysanız öncelikle insana değer vereceksiniz, ardından o işyerindeki sağlık ya da kazalar yönünden eksiklikleri doğru teşhis edip doğru tedavi edebileceksiniz. Yani geçerli ve yeterli çözümler getirebileceksiniz. Açıkçası bu kolay bir iş değil ve Türkiye'de çok az kişi bunu yapabilir. Bir sürü belgeli kişi yaratmış olmamız çözüm getirilmiş demek değildir.

Bir diğer sıkıntı da şu; çözüm zor ve uzun vadeli ise kimsenin umuru değil. Örneğin; bu kadar direktif ve yönetmelik var. Tonla üniversite ve kurum var. Ama ancak yabancı kaynaklardan çeviri yapılıyor ve çok bildiğini göstermek için gerektiğinde İngilizce atıf yapılıyor. Bu direktifleri yorumlamaya ve genel kullanıma uygun basitleştirmeye çalışan hiç kimse yok. Kişi beceremiyor ve ne yapacağını bilmiyor. Gidin küçük iş yerlerine, işyeri sahiplerinin çoğu kendi iş kazası yaşamıştır. Bazıları da kaza geçirdikçe ustalaşmış sayar kendini. Düşünün bu kişinin yanına çırak veriyorsun meslek öğrensin diye. Kendini koruyamayan biri kendinden daha fazla çırağını korur mu?

Örneğin cinsiyet farkı bile iş kazalarında çok önemli rol oynar. Türkiye'de erkek adam emniyet kemeri kullanmaz diyen bir zihniyet var. Tüm bunları toplumsal kültür haline sokamazsak işimiz zor. Trafik sorununu halledemeyen ülke, İSG'de çok şeyi halledemez. Çünkü ikisi de benzer ilkelere dayanıyor. Bu ilkelerden birincisi kurallara uyma, ikincisi kişisel güvenliğe özen ve üçüncüsü de di-

ODTÜ Gaziantep Buluşması 2018 - eşiyle

ğer kişilerin sağlıklı ve güvenli yaşam hakkına saygı göstermektir. Bu nedenle, bana göre bunlardan birinde yol almayı başarırsak diğerini de halledebiliriz. İşin özü kesinlikle bu…

Ülkemizde iş kazalarının yanı sıra iş hastalıkları konusunda da tablo oldukça kötü…

Ne yazık ki iş sağlığıyla ilgili problemler hala ortada duruyor. Yani iş kazaları oldukça azaldı ama iş sağlığıyla ilgili rakamlar yerinde sayıyor. Çünkü bu konuda ortak çalışma, eğitim ya da hiçbir şey yok. Düşünün, personel taşıyan servislerin can pazarı olduğu bir ülkede, iş yerindeki işçinin canına kim kıymet verir. Bunlar, bir ülkede insana verilen değeri gösteriyor.

Aslında bütün dünyada iş hastalıkları iş kazalarından çok daha fazla yaşanıyor. Ama özellikle iş hastalıklarında Türkiye ne yazık ki çok kötü durumdadır. Üstelik vakaların hepsi küçük iş yerlerinde yaşanmıyor. Burada da en temel sorun yine insan sevgisine dayanıyor. Geçmişte karşılaştığım acı bir örneği paylaşayım. Devlete ait büyük bir tersane de çalışan bir işçi silikozis hastası olmuştu. Bu tersaneyi çalıştıran devlet kuruluşunun büyük bir de hastanesi vardı. Söz konusu işçi de bu hastanenin kayıtlarına göre bu hastane de defalarca kontrolden geçmiş ve muayene olmuş görünüyordu. Ama ciğerleri çökene kadar kimse bu işçiye sen de silikozis başlangıcı var dememiş bile. Düşünün, bu nasıl bir insanlıktır? Yani her şeyde olduğu gibi İSG'de de insan sevgisi temel direktir. İnsan sevgisi olmayan yerde İSG'den bahsetmek mümkün değildir.

İSG uzmanı olan işyerlerinde belirli periyotlarla İSG eğitimleri veriliyor oralarda durum nasıl?

Bu konuda da aciz ya da lakayt bir tutum içindeyiz. İşyerlerinin çoğunda sözde İSG eğitimleri veriliyor. Ne yapılıyor bu eğitimde? Uzman gelip yönetmeliği veya talimatı okuyor. Bunu insan kendi de okusa anlar, senin okumanın ne anlamı var? Senin esas görevin; o talimatla yönetmelik arasındaki bağıntıyı açıklamak, o işyerindeki karşılığı ve gereği nedir bunu anlatmak çalışanlara. Bunu veremiyorsan yaptığının hiçbir anlamı ve karşılığı yok.

İSG alanında insan psikolojisinin de rolü büyük. Davranışsal güvenlik birçok riskli işte gereken güvenliği sağlamış. Ben bu konuda üniversitemde de çalışmalar olsun istemiştim ama başaramadım. Şöyle düşünün, "akan su pislik tutmaz" diyen bir zihniyetle büyüyen bir kişinin temiz su konusunda çok farklı ve yoğun eğitime ihtiyacı vardır. Kısacası aynı sorun işyerlerine ve şehirlere göre farklılık gösterebiliyor. Bu nedenle verilecek eğitimin sunumunun da çalışanlara özgü olması gerekiyor.

Türkiye de verilen İSG eğitimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Biz İSG'de bir sürü mevzuatı, ne olduğuyla öğretmeye çalışıyoruz. Mesela

Amerikalılar üşenmeyip helikoptere ilişkin bir konuda beş değişik düzeyde kitap yazmışlar. Helikopterin çok kritik bir aygıtını gözü kapalı parça parça toplayacak adamdan, sadece o aygıtın tozunu alacak adama kadar çalışanın ne yapacağını ayrı ayrı kitaplarda detaylı ve çizgili/resimli şekillerde anlatmışlar. Düşünün, böyle olunca başarıyı yakalamak elbette daha garantili. Bizim hiçbir konuda bu şekilde bir eğitim verme alışkanlığımız yok. İSG'de de durum böyle tabi. Üniversiteliye ders verir gibi eğitim veriyoruz herkese.

Mesela İngiltere'de "bilen basitleştirir" diye bir tabir vardır. Ama basitleştirmek bizde ayıptır, hatta küçümsenme nedenidir. Anlatım ne kadar karmaşık ve anlaşılmaz ise anlatan o derecede değerlidir. Biz bu anlayışla fabrikalarda ve iş yerlerinde İSG eğitimleri yapıyoruz. Eğitim diye yazılı mevzuatı okuyor ve sonra anladın mı diyoruz. O da bir an önce kurtulmak için veya utandığından anladım diyor. Kaç yerde eğitimin esaslı pratiği de yapılıyor? Aslında başarının ölçütü kolay, eğitim verilen kişilere yaptıkları işin tehlike ve risklerini sorun ve bakın, kaç kişi eksiksiz sayabiliyor? Bu kadar basit… Ama bizim her şeyimiz göstermelik. Gidip şu kadar insana şu eğitimi verdim diye rapor yazılıyor, bir de imzalatılıyor, bitiyor. Oysa geri besleme günümüzdeki gelişmenin ana ölçütüdür. Örneğin; belgeli İSG Uzmanlığı eğitimleri başladığından sonra iş kazalarında azalma ne ölçüde olmuştur? İSG Uzmanı veya İş Yeri Hekiminin önerilerini yerine getirmediğinden kaç iş yerine mevzuattaki yasal işlemler uygulanmıştır? Dişe dokunur, nesnel geri-besleme var mı? Bu soruların cevapları yok…

Son olarak Odamız tarafından yayınlanan "İSG Mevzuatını Uygulama Kılavuzu" kitabından bahseder misiniz?

Bu kitabımın yayınlanan bölümü birinci cildidir. İkinci cildi de bitirmiş kadar yazdım. Diğer ciltleri tasarlıyorum. Kitaplarımda, yukarıda konuştuğumuz zorluklara mümkün olduğu kadar örneklerle de cevap vermeye çalışıyorum. Örneğin; bir konuyu anlattım, o konuda şunları yapmazsan şunlar olur dedim ve gerektiğinde bilirkişi dosyalarımdan örnekler verdim. Yönetmelik maddesi ne istiyor ne bekliyor ve beklenti nasıl karşılanacak bunu vurgulamaya çalıştım. Mesela yönetmelik "kaçış kapısı dışa açılacak" demiş. Kapı dışa açılacak dediğin zaman yönetmeliğin beklentisini dile getiriyorsun belki. Ama ben kitapta önlemin ruhuna indim. Şöyle ki; kapı dışa açılır diyorsun. Bu hiç yoktan iyidir. Ama gerekeni ve daha iyisini yapmak için iş güvenliğinden sorumlu olanların o kapının niçin dışa açılması gerektiğini tüm yönleri ile irdeleyebilmesi lazım. Bunun için kitaptaki açıklama ve yorumları bazı yerlerde sorularla tamladım. Yani okurların kendi örneğini vermesini, kendi mantık zincirlerini kurmalarını amaçladım.

Gücüm yeter se, eldeki yönetmeliklerin günlük hayatımızda daha çok yeri olanlarına öncelik vererek, diğer ciltleri yazmaya çaba göstereceğim... Örneğin; kitabımın ikinci cildi iş ekipmanları ağırlıklı. Ve bu yüzden Oda üyelerini yakından ilgilendiriyor. Dolayısıyla izleyecek ciltlerin içeriğini saptamada Odamızdan bolca fikir alacağım...